

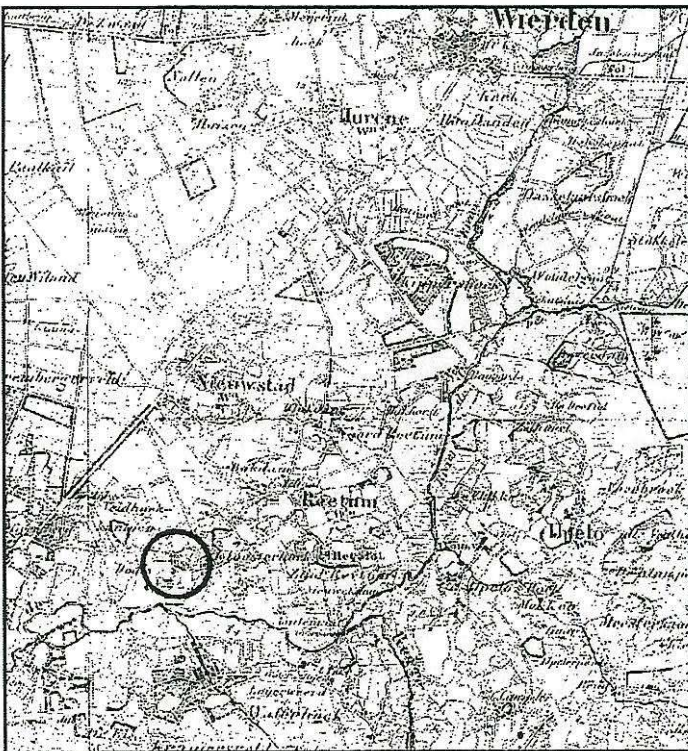
UIT DE FAMILIEKRONIEK WOOLDERINK 3

Nadere algemene, voor Twente belangrijke, gegevens uit de familiekroniek van Woolderink worden in deze artikelenserie behandeld. Thans wordt het hofhorige recht besproken.

Het Oude Woolderink is verdwenen in 1798

Als mensen op leeftijd komen, gaan ze het wat kalmer aan doen: je wordt wat ouder, je kunt niet alles meer en de meeste kinderen zijn de deur uit. Dat is vroeger niet anders geweest. In het Hofrecht van Twente zijn de rechten en plichten van de oude boer en boerin, als ze het erve "overdoen" aan de jonge generatie, nauwgezet omschreven. Ze hebben dan recht op de "lyftucht", bestaande uit een klein boerderijtje en de opbrengst van één negende deel van het erve. Wel zijn ze verplicht om het "jonge stel" de gelegenheid te geven om een goede start te maken.

Van alle roerende goederen (karren, ploegen, kasten etc.) mogen ze het beste stuk meenemen naar de lyftucht, maar het op één na beste stuk moeten ze op de boerderij laten. Wat er niet is, hoeven ze niet te kopen, dat moest het jonge stel zelf maar doen. Tevens moet vóór de overdracht, het land bezaaid worden, maar als ze dat niet meer kunnen, moet binnen drie jaar het zaaizaad beschikbaar gesteld worden. Totdat aan deze verplichting voldaan is, zullen ze van de opbrengst van het erve niet meedelen.

De eerste keer dat het voor ons zeker is, dat er op het erve Woolderink een lyftuchthuis staat, weten we uit het vuurstedenregister van 1675. Er moet dan "vuurstedengeld" betaald worden, een belasting per plaats waar vuur gestookt wordt. In Rectum treffen we op het erve Gerrit Woolderink aan en daarnaast Roelof Woolderink op het Oude Woolderink, de lyftucht. Het Oude Woolderink is evenwel zeker van oudere datum.

De ligging van erve Woolderink op een kaart van ± 1850 aangegeven met een cirkel.

Ook na 1675 worden er nog regelmatig bewoners van het lyftuchthuis genoemd. Het komt ook voor dat de erfopvolger trouwt, maar dat de ouders nog niet meteen de boerderij overgeven. Het jonge stel begint dan op de lyftucht, die dan tijdelijk als "Jonge Woolderink" wordt aangeduid en na een aantal jaren wordt er dan gewisseld. De laatste keer dat de lyftucht van het Woolderink wordt genoemd is in de bouw aanvraag voor het nieuwe huis in 1798. Dat

is de boerderij die er nu nog staat. De verwalter landrentmeester van Twente vermeldt dat *het erve en woondershuis op het erve Woolderink in Rectum in zulk een gedelabreerde staat waren, dat ze niet langer zonder gevaar konden bewoond en gebruikt worden.*

Er zijn bouwkundige aanwijzingen dat het nieuwe huis geschikt is gemaakt voor dubbele bewoning. De lyftucht is dan niet langer nodig en spoedig nadien afgebroken. Op de oudste kadastrale kaart (circa 1820) komt het in elk geval niet meer voor. Wel herinneren veldnamen als "negendeelseweide" en "negendeelskamp" (ook aangeduid als "oudehuiskamp") aan de plek waar de lyftucht gelegen heeft. Het lyftuchtrecht wordt in het Hofrecht van Twente vermeld in artikel 19.

A 19

Als enyge hofhoerighe luede / up des heren guedt
wonnende datselve guedt willen. an den heren / oerde
kynderen ofte alidere / soe moghen sie daer off holden
den neghendedeell / ofte lufftuecht / als van oldes gewesth
is / des behoeren se wedder. te lathen by den erve ofte
guede / van alles oeren bewechghelycken ghueden een
theste. Dat sie hebben / en dat sie nycht en hebben / dat
synth sie nycht schuldigh te coepen / Ende sie synth oick
schuldigh dat erve te beseyen met oeren zaede / ende
ingevalle / dat sie dat nycht doen en kennen / soe salt sie
dat seyst zaeth daer tho doen / bynnen dreen jaren / ende
solt daer den lande nicht hebben / (e)er dat sie dat zeyelzaet
daer tho gedaen hebben

Als enyge hofhoerighe luede / up des heren guedt wonnende datselve guedt willen avergheven / oeren kynderen ofte anders / soe moghen sie daer off holden den neghendedeell / ofte lufftuecht / als van oldes gewesth is / des behoeren se wedder te lathen by den erve ofte guede / van alles oeren bewechghelycken ghueden een (he)t beste / dat sie hebben / ende dat sie nycht en hebben / dat synth sie nycht schuldigh te coepen / Ende sie sunts oick schuldigh dat erve te beseyen met oeren zaede / ende ingevalle / dat sie dat nycht doen en kennen / soe salt sie dat seyst zaeth daer tho doen / bynnen dreen jaren / ende salt van den lande nicht hebben / (e)er dat sie dat zeyelzaet daer tho gedaen hebben.

Bovenstaande tekst is afkomstig uit de beschrijving van het Hofhorig Recht in Twente van 1662. De getranscribeerde tekst is, in het kader, toegevoegd.

H.A.M. Woolderink.

n Boer meait grös, de tied maakt der heui van